

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

5. Tertius fons Inventionis, Adagia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](#)

apud homines garrimus, resque nostras illic exponimus. Nimirum vetere illa, & Attica, Pandionem, Athenas, Tereum, Thraciam. At cygni, qui carum garulitatem excolam habent, vix quidem illas sermone dignas duxerunt: sed tandem, o puerorum, inquit, causa nostra in solitudinem liberas le quispiam contulerit, ut Musican audiat, cum zephyro pennas nostras inflatas permittimus, ut suave quidpiam, & concinuum insipiat: Quare, si non multum, nec apud multos canimus, at illud certe in nobis pulcherrimum est, quod modum in canendo tenemus, nec musicam tumultibus permiscemus: Vos autem & in aliis admiratis homines fastidius, & canentes auersatur, idque; optimo iure, quippe, que, nec incisa quidem lingua sile positis; veum ipsum exactionem linguam, & calamitatem vestram lugentes, quouis alia que loquaciores sumus.

Hæc magna suauitate pro viri eloquentia. Profaram illud exemplum, sed stylo ampliori. Germon Cancellarius Parisiensis, vir in Theologicis literis egregie doctus, videtur hoc dicendi genere delectatus: Nam in commentariis ad Magnificat, fabulam de cato, & vulpe iucundissime narrat, & ibidem Argumentum de vulpe, palumbis, & passere sic exequitur.

Gerson
144
trahit.
superiorum
glossarum

(Nidificabant palumbi syluarum in arborum proceritate, more suo, circumibat vulpes ad radices, & communias alcensuram, se nidos omnes cum fœtibus direpturam, nisi sibi pullus proiuceretur virus. Trepidantes palumbi agebat, quod perebat, & abibat; reuertebatur ad simile, quoq[ue] te passet dato palubis cœfilio, continere se nidis suis, vulpes a fraude sua fraudata est, sed in passere vertit insidias, non viribus, sed adulatio-

Erat in dumo passer, vulpes affuit beatificis auriculas, quod volatu suo se protegerent a levibus, & laqueis tertis: sed hoc non deest, inquit, qua ratione contra ventorum turbulencias, & frigora se protegant. Voluti passer gloriantur, & cōcionant cum garrulo, refodit, se protectionem habere, dum flabat boreas a finistris, mergebat enim caput sub plumis ad dexteram, & e contra a dextris, fingens vulpes se non satis audire, propter distiaria, protrahebat alloquium. Dislapsum est passer ad ramos proximiores terret. Queluit vulpes, dum ventus fraret ab anteriori, quid agebat? sic, ait, dimittit caput ad pectoris plu-

mas. Exiliit vulpes in non videnter, & deceptam blanditijs, vorax sapuit. Affabulatio est.

Damus aliquando talc aliquod salubre consilium, quod dum præterimus decipimur.)

Quid hæc implicate candidius, aut festiuitate amensus?

Observandum autem erit in his apologetis, ne nimis sint crebri, ne dictione nimis facta, & que ad securitatem accedat, perterritur: denique, ut personam, ut locum, ut rem decent. Multa in hac re, à grauibus viris, prudentia fide temperata placuerunt, que si adolescentibus dicerentur, in opinionem incurrerent securitatis.

Apologiae
sæc. & græ.
virtute a. 150.
benignitas
animi omnes
decent.

Tertius fons inventionis, Adagia.

C A P V T V.

Ad parabolam accedunt Adagia, & plerumque cum ijs coniunduntur, in coquæ maxime consentiunt, quod rerum exprimant similiudines, unde parsimnia dicitur *μεταφορά*, *παραβολή*, *μεταβολή*, *επιπόληση*, *τηλεοπίστημα*, *τηλεοπίστημα*, *τηλεοπίστημα*, *τηλεοπίστημα*. Verbum vulgare, & multorum usus titum, quod à paucis, ad plurima similia trânsferri commodè queat. Verum, *μητρα γενε* non est una omnium adagiorum ratio, nam *τηλεοπίστημα* alia verè popularia sunt, & cuique vel imperio obiciuntur, quæ Græci *παραβολή* &c. appellant, alia sacra *τηλεοπίστημα* & nominantur, quæ à vulgi sensu remota, reconditam magis doctrinam ex variâ historiæ eruditione sunt complexa. De quibus mihi videtur loquutus *Sophistus*, cum ea veteris philosophiæ reliquias appellat.

Η παροπίστημα, inquit, *Goð. παραβολὴ δὲ οὐχὶ στοῦν* φόρος, περὶ δύο ἀριστοτέλης φύσιν, ὅτι παδαῖς εἰτι φιλοσοφίας οὐ τοῖς μογίσιν αὐθεντικῶν φύσεων απολογήσεις λυγεραλειμαῖς περιστέραι διὰ σωτηρίας, οὐ διέστητα παρεμπλακὰ διὰ φύσεων, καλέστης τὸν ἄρχοντα βόεντον θεοῦ παρεμπλακαῖται πάντοιον γόρον πάλαι δὲ τηλεοπίστημα τετραπλασιάτοποι.

Sapiens præverbium. Quidni enim sepius sit cum præverbia dicit Aristotleles esse veteres Philosophie inter maximas luminum vias in tercentiis, quædam reliquias, & breviter, im dexteritatem, firmatas? Præverbium igitur hoc

T. 68

Solit. Exi- est, formis dignitatem habens: Granum nē sa-
te & dico- craria Philosphia, unde antiquitatem traxit, de-
seriō pex- paucum, ex quo grās: est pulchritudine: Ve-
Maior. vii. tera enim ratiō nō nō vobis intelligantur veri-
tatis linguae cupidines erant.

Quonobrem in hoc genere scribendi elab-
oratū olim viri graues Chrysippus, Clean-
thus, Theætetus, Aristides, Aristophanes,
Aeschylus, Milo, Aristarchus, &c. inter quos
celebres qui nunc extant opera, & labore
Andreas Scotti, ex nostra societate viri erudi-
tissimi Zenobius, Diogenianus, & Suidas, ē
quibus Erasmus omnia, que ad Paræmias
Græcas attinent, decerpit.

Quid in yī
obseruan-
sum.

Erit in his adagijs obseruandum ne crebra
& obfcura admiscetur orationi, quod pue-
rile est, & viriosum, sed vbi res feret commo-
dē, quasi gemmule, purpure, inserantur: ma-
ximevero in epistolari stylo, qui paræmia-
rum amoenitatem cultius entelcit.

In orationibus, ad eruditionem potius va-
lent, quam ad stylum, & præterit, si in res
subiectas, miri quadam urbanitate confer-
atur, tum etiam insigni aliqua interpretatio-
ne colluscent.

Quartus fons inventionis, Hieroglyphica.

CAPVT. VI.

Vereres illi, qui eranam Philosophiam
symbolis, enigmatumque velis adum-
brabant, ne in plebeciorum hominum sensus
intelligerentiamque permanaret, hieroglyphica,
sacra quedam monumenta, non literis voca-
bula, sed sculptis rerum animaliumque signis
significativa adinuererunt, quo artificio
celebres in primis fuisse narranteur. Ae-
gyptij, de quibus ita Hermotimus Luciani,
mot. p. 118. οὐ γράμματα γράφουσι ἐν
τοῖς λόγοις, Μάταια σημεῖα, ή χαρακτῆρες,
εἰστολλαί Αἰγυπτίοις γράφοντες, ἀντὶ γραμ-
μάτων κυριοτέλεις λεπτέραις, ή τοι-
χοφάλαις ανθεῖται. Quid si neque literas in
fortibus describamus, sed characteres, & si-
gna, qualia multa pro literis Aegyptiū pin-
gere solet, canino, & leonino capite homi-
nes: Quod & septentrionalibus populis in
yis fuisse testatur. Olaus Magnus. Nonnulli
(inquit) pro priuatis cōpitis instar Aegypti-
oru, varijs animaliū figuris pro literis vobā-
tur. Quibus cū dicta sapientum præclarā, &
strenua exp̄imuntur, eueneat, ut in animis

Olausma-
gnus l. i. e.
25.

instillentur iucundiss, quod submoto quasi
obscuritatis velo, repete lux emicat videa-
tur. Vide, & in sacris literis multa tridatur
in parabolis cuius rei disertam rationē red-
dit Origenes. Sicut in non si nisi diebus,
Verbū Dei ex Maria carne vestitū processit
in hūc mundū, & aliud quidē erit quod vi-
debatur in eo; aliud, quod intelligebatur.
Carnis nāque aspectus in eo patet omnibus,
paucis verò & electis dabatur veritatis
agutio.

Ita, & cum per Prophetas, vel legis latores
verbū Dei profertur ad homines, non ab-
que cōpetentibus profertur indumentis. Nā,
sicut ibi carnis, ita hic litera velamine regi-
tur, vt litera quidē aspiciatur, tanquā caro,
latens verò intrinsecus sensus tanquā diui-
nitas sentiatur. Accedit, quod ait D. Augustinus: *Quemadmodum multa per virtutē, aut
succina pellucēt iucūdūs: ita magis delectat
veritas per imagines, & symbola collucens.*
Si dicas Concordia res crescunt, discordia
dilabuntur, pugnūs incitat. At si addas hoc,
veteres illos excellentis ingenii viros, in ar-
cans philosophia mysterijs subtiliter ex-
pressisse, primum quidē per formicam, que
imposito caduceo in elephantū ex crescere, &
ex altera verò parte per elephantum gladio
superposito in formicam desinentem: nescio
quomodo & inuentionis subtilitas, & imagi-
nis expressio, sensus tūllia suauis, & dum
placet, persuaderet efficacius.

Habent igitur amēnam eruditionem hic-
roglyphica, & symbola, modō prudenter, & phicorū
parē, vt cætera, adhibeatur: que enim per se para-
dū admiralitatem obinēt, si crebrūs infici-
antur orationi, sicut cōmunita, & fastidiosos mēnūtū.
sensus ipsa pulchritudinis satietate obrūnat.
De ijs autem extat Horī Niliaci libellus, na-
per amēnotis, & commentarijs illūstretus.
Hic aucto Pierio ansam dedit ad hierogly-
phicorū libros concinnandos, eruditos illos
quidē, si modō maior esset sides penes mul-
ta, que sine authoribus afferuntur, in magna
Aegyptiarum rerum, atque historiarum (vt
necessario contingere oportuit) penuria. Qui
Pierium fecerūt Brixianus, ingens symbolo-
rum volumen congesit, omnia bona ma-
lae commixcer, si delectus ad-
hibeatur, aucto aliqui
non inutilis fu-
rurus.

Quin-